

Žene u srednjovjekovnoj Bosni. Zbornik radova, urednik Emir O. Filipović (*Femeile în Bosnia medievală. Culegere de studii*, editor Emir O. Filipović), Sarajevo, 2015, 255 p.

Femeile în Bosnia medievală este o culegere de 17 articole ce poate fi încadrată în categoria *gender studies*, segment istoriografic care în ultimul deceniu a cunoscut o dezvoltare apreciabilă în spațiul central și sud-est european. Cu câteva excepții notabile (Pejo Ćošković, Amer Sulejmanagić, Esad Kurtović, Dževad Drino), toți autorii fac parte din generația tânără a istoriografiei bosniace, generație ce s-a remarcat prin contribuțiile din ultimul deceniu.

Linia directoare a volumului este oferită de prezența femeilor în istoria Bosniei, dar subiectele abordate în cadrul temei generale și modurile de investigare sunt diferite, fiind încadrabile în două categorii. În prima dintre acestea pot fi incluse articolele care abordează problematicile feminine la modul general, cum ar fi: călugărițele din Bosnia (Pejo Ćošković); prezența femeilor din Bosnia pe piața de sclavi din Dubrovnik (Elmedina Duranović); frecvența numelor feminine în spațiul bosniac (Enes Dedić); reprezentările feminine pe pietrele funerare stecci (Narcisa Semić); bijuteriile și îmbrăcămintea feminină (Slaven Tadić); doamnele de curte și rolul lor în Bosnia medievală (Irfan Teskeredžić); nunțile și festivitățile nuptiale regale (Marjan Darmač); poziția legală a femeii, dreptul ei de moștenire și reprezentare juridică (Dževad Drino, Bejamina Londrc). La acestea poate fi adăugat și studiul lui Esad Kurtović cu privire la practica folosirii doicilor în arealul Dubrovnikului medieval care, deși nu e direct legat de istoria Bosniei, se află în relație directă cu tematica generală a volumului.

A doua categorie o reprezintă studiile care se concentrează asupra unor personaje feminine reprezentative: regine, prințese ori membre ale înaltei nobilimi, pentru care s-au păstrat suficiente surse documentare ce pot ajuta la reconstituirea biografiei fiecăreia în parte. Astfel, regăsim articole privitoare la ducesa Maria de Bosnia, ajunsă contesă în Germania prin căsătoria cu Ulrich von Helfenstein (Nedim Rabić); Ana de Bosnia (de Schweidnitz), doamnă dăruită cu acest titlu de către unchiul său, Ludovic de Anjou, regele Ungariei (Amer Sulejmanagić); Elisabeta, fiica regelui Stjepan II Kotromanić și soția aceluiași rege Ludovic de Anjou, precum și asupra relațiilor dintre cele două regate generate de această alianță matrimonială (Dženan Dautović); cele două prințese bulgare ajunse pe tronul Bosniei, dintre care doar Doroteea, soția regelui Tvrtko (a doua jumătate a secolului al XIV-lea) e cunoscută cu numele (Amer Dardagan); Elena, posibila fiică a unuia dintre moharhii bosniaci din secolul al XV-lea și soție a ducelui Přemek de Opavia (Emir O. Filipović);

Ecaterina Kotromanić, regină bosniacă al cărei portet s-a păstrat în galeria Capitolină din Roma (Husein Sejko Mekanović); Mara, ultima regină a Bosniei, care după ocuparea regatului de către otomani și-a găsit refugiul în Dubrovnik, Split și, paradoxal, pentru ultima parte a vieții chiar în imperiul Otoman (Senja Mahinić); Elena Hranić și Elena Neplićić, ambele membre ale înaltei nobilimi, foarte active în activitățile financiare de la finalul secolului al XIV-lea și începutul celui următor (Semir Hambo).

Trebuie remarcat că cele mai multe studii reprezintă contribuții noi asupra realităților sud-slave medievale, bazate în bună parte pe documentele inedite culese din arhivele din Dubrovnik, Ungaria ori Germania, dar și pe cele editate și publicate în diverse colecții din spațiul central european și sud-slav. În final, merită apreciate condițiile editoriale bune în care volumul a apărut. Pentru accesibilitatea cercetătorilor din alte zone, mai puțin familiarizați cu limbile sud-slave, fiecare studiu este însoțit la început de un rezumat concis în limba engleză, la final fiind redat un rezumat cuprinzător în aceeași limbă. Volumul se încheie cu prezentarea fiecărui autor, a contribuțiilor sale și a direcțiilor de investigare pe care le are în vedere.

Culegerea de studii despre femeile din Bosnia medievală reprezintă un pas înainte pentru înțelegerea rolului jucat de femei în societatea medievală, o contribuție salutară asupra înțelegerii mecanismelor sociale ce au guvernat spațiul medieval balcanic și central european. Nu în ultimul rând, studiile istoricilor bosnieci pot constitui un model în abordarea unei astfel de tematici sociale privitoare la evul mediu românesc și nu numai.

Adrian Magina

Martyn Rady, *Customary law in Hungary. Courts, texts, and the Tripartitum*, Oxford University Press, 2015, 266 p.

Cartea profesorului Martyn Rady de la University College London, School of Slavonic and East European Studies aduce în prim plan problematica complexă a dreptului cutumiar în epoca medievală și modernă. Volumul de față este produsul unei activități de cercetare de peste un deceniu în care profesorul Rady a cercetat istoria juridică și instituțională a spațiului central european, cu precădere a teritoriilor componente ale coroanei Sfântului Ștefan. După ce în analizele anterioare a disecat opera lui Werboczi și a produs o ediție critică a Tripartitumului, profesorul Marty Rady și-a concentrat atenția asupra modului în care dreptul cutumiar a influențat scrierea juridică dar și societatea maghiară medievală și modernă. Evident, analiza pornește de la același punct de reper